

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. 4. De Restitutione propter Homicidium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

CAPVT IV.

De Restitutione propter Homicidium.

41 Qui importune ab altero prouocatur, licet modum iustæ defensionis excedat, non tenetur ad restitutionem, homicidio. aut mutilationem secuta. Quia prouocans videtur ei condonare, cum facit illi potestatem, ut contra se agat, quod poterit. Idem dixerim quando duo se vicissim prouocant, vel alter alterum etiam simplicibus verbis, absque importunitate, & tali consensu, pugnam aggrediuntur. Azor. part. 3. libr. 5. cap. 3. quæst. 7. Salon. 2. 2. quæst. 6. artic. 2. Lessi. libr. 9. capit. 9. dub. 21. Moli. tom. 4. d. 82. Diana part. 5. tractat. 4. resol. 50. Filiuc. tractat. 32. numer. 12.

42 Qui autem inuaditur ab altero sine prouocatione, si limites iustæ defensionis notabiliter excedat, ita ut mortaliter delinquat, inualorem occidendo: tenetur integrè damna compensare. Quia qui ita interimit, facit alteri iniuriam, & est iniusta totius damni causa: sicut qui dolo, aut lata culpa est alteri causa damni. Licet enim culpa, & iniuria imminuatur ex inuasiōe alterius quoad malitiam: non tamen quoad restitutionem. Sic fur, qui clam accepit mille, non minus tenetur ad restitutionem, quam raptor, qui eadem millia vi abripuit: esto fur minus peccarit, & minorem in auferendo intulerit iniuriam, quam raptor. Nauar. sum. cap. 15. num. 4. Nauarra de re. tit. libr. 4. cap. 1. num. 92. Valq. de restit. cap. 2. §. 3. dub. 4. Manu. part. 1. cap. 1. §. 8. num. 2.

43 Qui ab altero inuasius potest fugere, vel aliter pugnam declinare, etsi id non faciat, sed sistens gradum iusta moderatione se defendendo, occidat inualorem: ad restitutionem non tenetur. Quia non peccauit contra iustitiam, sed solum contra charitatem; non enim ex iustitia fugere tenebatur, vel alia via declinare. Nemo namque ex sua malitia, qua vult adulterum inuadere, acquirere ius in eum, ut ad fugam teneatur, ita ut nisi fugiat, censetur ei iniuriam facere; sed solum tenetur ex charitate fugere, si absque honoris dispendio possit. Imò heredes inualoris occisi tenentur restituere damna, quæ passus fuit inuasius, qui cum moderamine inualorem occidit. Quia hæc damna subiit inuasius ob inualoris culpam. Moli. tom. 4. d. 81. Bonacin. de restit. d. 2. quæst. ultim. sect. 2. punct. 1. num. 3. Diana part. 5. tractat. 4. resol. 48. Lessi. libr. 2. cap. 7. dub. 21. numer. 136.

44 Si is, quem iniuria affecisti, te inuadat, & cum moderamine inculpatæ tutelæ, eum integro afficere: non teneris ad restitutionem, seu compensationem homicidij. Quia qui alteri iniuriam intulit si armis ab eo inuadatur, ultionis ergo, potest se cum moderata defensione tue-
45 Si quis inuadat eum, a quo moderamine inculpatæ tutelæ, eum integro afficere: non teneris ad restitutionem, seu compensationem homicidij. Quia qui alteri iniuriam intulit si armis ab eo inuadatur, ultionis ergo, potest se cum moderata defensione tue-

46 Si in rigore loquamur, omnia damna ex homicidio secuta ex bonis homicidæ sunt relaxanda, etiam si homicida poenam talionis sustinuerit. Quia poena à Iudice infligitur non ut damnum parti læsæ compensetur, sed ut iniuria Reipublicæ, ac legibus illata vindicetur, aliisque terror incutiat. Azor. tom. 3. libr. 5. cap. 3. quæst. 6. Sa. verb. Homicidium, num. 18. Nauar. sum. capite 15. numero 22. sect. 2. sermo recurret.

47 Pro funeris expensis nihil ordinari est restituendum. Quia nullum hoc ex capite illatum est damnum: nam si occisus morte naturali obiisset, similes expensæ essent gerendæ. Lessi. libr. 2. cap. 9. dub. 23. Nauarra de restit. libr. 4. cap. 1. num. 80. Valq. de restit. cap. 1. §. 3. dub. 6. num. 17. Sylui. 2. 2. quæst. 6. artic. 2. quæstio 3. conclus. 1. Filiuc. tractat. 32. numer. 200. & 201. Diana part. 5. tractat. 4. resol. 54. & 61.

48 Iuxta receptiorem sententiam non obligatur homicida ad gerendam restitutionem pro anima occisi per elemosinas, Missas, &c. (Quamuis sit saluberrimum consilium, & naturalis æquitas id postulare videatur. Unde præ satisfactione Sacramentali ego ei huiusmodi suffragia adhibenda injungere.) Quia bonum spirituale non potest esse rei temporalis pretium: Ergo non potest pro damno vitæ ex iustitia deberi. Molina tom. 4. d. 84. numer. 10. Manu. part. cap. 1. §. 8. num. 8. Sotus libr. 4. de iust. quæst. 6. artic. 3. Azor. tom. 3. libr. 5. cap. 3. Filiuc. tractat. 32. num. 205. Syluest. verb. Restitutio, 3. quæst. 2. Diana part. 5. tractat. 4. resol. 55.

49 Qui interficit eum, qui naturali, vel iusta erat morte obiturus, non tenetur ad restitutionem. Quia homicida: nullum damnum pecuniatus videtur intulisse. Nam occisus nihil lucratu fuisse tam breui temporis interitio.

dub. 28. numer. 137. Manu. part. 1. cap. 135. num. 2.

Mutilator, vel homicida, qui alium iniuste aggressus est, tenetur ad omnia damna, que passus est occisus, aut qui vulnus accepit. verbi gratia, ad damnum emergens, & integras expensas factas ex curatione vulneris, ad lucrum etiam cessans vulneris causa. Quia iniusta sua actione causa fuit efficax huiusmodi damni, & cessationis lucris. Tamen non est restituendum totum lucrum, quod occisus, aut vulneratus consecutus fuisset, sed quantum illa spes lucri valebat, si quæstum aliquo officio, vel ministerio faciebat: tamen detractis quæ ipse solebat consumere, si obiret: ut sunt expensæ cibi, potus, vestitus, &c. Nam quæ ipse absumebat, non possunt in lucris ad heredes pertinentibus censeri: lucrum enim dicitur, quod superest, deductis expensis: verbi gratia, si spes lucris estimetur mille aureis, erat consumpturus quingentos superfluit, quingenti restituendi. Verum quia difficile est ad viguam quid sit restituendum definire, expedit adhibere transactionem, & compositionem cum parte, cui gerenda est restitutio. Nauar. sum. cap. 15. num. 19. Sayr. libr. 11. cap. 2. num. 5. & 6. Azor. part. 3. libr. 5. cap. 3. quæst. 2. Nauarra de restit. cap. 1. num. 54. Molina tom. 4. d. 81. Conar. libr. 2. variat. cap. 10. num. 7. Diana part. 5. tr. 4. resol. 53.

46 Etiam si homicida poenam talionis sustinuerit, omnia damna homicidij relaxanda sunt.

47 Pro funeris expensis nihil ordinari est restituendum. Quia nullum hoc ex capite illatum est damnum: nam si occisus morte naturali obiisset, similes expensæ essent gerendæ. Lessi. libr. 2. cap. 9. dub. 23. Nauarra de restit. libr. 4. cap. 1. num. 80. Valq. de restit. cap. 1. §. 3. dub. 6. num. 17. Sylui. 2. 2. quæst. 6. artic. 2. quæstio 3. conclus. 1. Filiuc. tractat. 32. numer. 200. & 201. Diana part. 5. tractat. 4. resol. 54. & 61.

48 Iuxta receptiorem sententiam non obligatur homicida ad gerendam restitutionem pro anima occisi per elemosinas, Missas, &c. (Quamuis sit saluberrimum consilium, & naturalis æquitas id postulare videatur. Unde præ satisfactione Sacramentali ego ei huiusmodi suffragia adhibenda injungere.) Quia bonum spirituale non potest esse rei temporalis pretium: Ergo non potest pro damno vitæ ex iustitia deberi. Molina tom. 4. d. 84. numer. 10. Manu. part. cap. 1. §. 8. num. 8. Sotus libr. 4. de iust. quæst. 6. artic. 3. Azor. tom. 3. libr. 5. cap. 3. Filiuc. tractat. 32. num. 205. Syluest. verb. Restitutio, 3. quæst. 2. Diana part. 5. tractat. 4. resol. 55.

49 Qui interficit eum, qui naturali, vel iusta erat morte obiturus, non tenetur ad restitutionem. Quia homicida: nullum damnum pecuniatus videtur intulisse. Nam occisus nihil lucratu fuisse tam breui temporis interitio.

Z 4 Contrarium

qui paulò
post erat na-
turalis, vel
iustam mor-
tem subitu-
rus.

Contrarium dixerim de eo, qui occidit alium, qui paulò post iniuste erat à latrone occiden-
dus: teneatur enim ad restitutionem. Quia iniuste occidit, & damnum, attulit: sicut alter si interfecisset, obligatus proculdubio esset. Na-
varra de restit. lib. 4. cap. 1. num. 78. Valq. de
restit. cap. 2. §. 3. dub. 3. num. 8. Lessi. lib. 2. cap. 9.
dub. 10. num. 131. Filliuc. tract. 32. num. 104.

50
Hæredes ho-
micida ad re-
stitutionem,
teneatur, si
homicida re-
liqui bona
libera, in qui-
bus hæredes
successerunt.

Homicidæ hæredes teneantur ad restituti-
onem tam damni naturalis, quam temporalis,
si antè mortem ille non satisfecerit: sicut te-
nentur solvere debita, quæ occisor debuit ex
iustitia, aut ex contractu; modo homicida re-
liquerit bona libera, in quibus hæredes suc-
cesserunt. Quia obligatio restituendi est rea-
lis: obligatio autem realis ad hæredes trans-
mittitur. Ad huiusmodi verò restitutionem
non tenetur pater pro homicidio factò à filio,
ni filius habeat bona castrensia, v. l. quasi.
Quandò autem bona homicidæ confecta
sunt, filius tenetur eam gerere restitutionem.
Navarra sum. cap. 15. num. 25. Aragon. 2. 2. qu. 62.
art. 2. S. y. lib. 1. cap. 2. num. 19. Reginald. lib. 10.
num. 320.

51
Teneatur ho-
micida lucrum
cessans, ac
damnum
emergens re-
sarcire.

Teneatur homicida lucrum cessans, & dam-
num emergens resarcire parentibus occisi,
proli, & uxori. Quia parens, & filius censentur
vna persona: similiter maritus, & uxor.
Quare qui occidit Petrum, uxori, filiis, & pa-
rentibus damnum infert: nam veluti partem
quandam abscidit, à qua illis obveniebat stri-
ctissima obligatione utilitas. Quare si filius sit
occisus, & parens debebat succedere, eo quod
interfectus prole carebat, ipsi est gerenda re-
stitutio. Similiter si filius debebat parentem
alere. Idem dicendum de vxore, ac filiis: ea
enim commoda uxori, filiis, ac parentibus re-
pendenda, quæ occisus præstare debuisset. Sayr.
in Clavi. lib. 11. cap. 1. num. 14. Sotus lib. 4. de
iust. quæst. 6. artic. 1. ad 3. Bonac. de restit. d. 2. qu.
ultim. sect. 2. punct. ultim. num. 2. Filliuc. tract. 32.
num. 207. Sylvi. 2. 2. quæst. 62. art. 2. quæst. 4. concl.
1. Layman. lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 6. num. 1.
Moli. tom. 4. d. 83. num. 6. Reginald. lib. 10. nu-
mer. 314.

52
Ad nullam
restitutionem
teneatur, quan-
do læsus, vel
eius hæredes
debitum om-
ne remittunt.

Homicida non tenetur ad aliquam restituti-
onem, quando læsus, vel eius hæredes remit-
tunt omne debitum. Quia filiis, & uxori non
fit iniuria per homicidium, nisi quatenus læ-
duntur in sua parte contra eorum voluntatem.
Ergò quando hæc pars condonat omne dam-
num, nullus ius eis remanet. Erit tamen graue
peccatum, si filiis valde egentibus pater con-
donet occisori omnem restitutionem; valebit
tamen in conscientia, nisi certæ alicuius por-
tionis, verbi gratiã tertię, quartę, vel quintę
dispositio alicubi lege positiva ei non permit-
teretur; tunc enim non valeret remissio nisi se-
cundum hanc moderationem. Equidem fieri
poterit, & homicida etiam post factam re-

missionem ex charitate teneatur aliquid vxori,
ac filiis restituere: verbi gratiã, si sint effecti
pauperes valde ex illo homicidio, & homici-
da commodè valeat illis succurrere. Molina
tom. 4. d. 81. Filliuc. lib. 32. num. 210. Bonacin. de
restit. d. 2. quæst. ultim. punct. 1. numer. 16. Bannes
2. 2. qu. 62. artic. 1. Saloni. ibi, controuers. 9. Lessi.
lib. 2. cap. 9. dub. 26. num. 158. Diana part. 5. tr. 4.
resol. 48.

A peccato mortali iniustitiæ non excusa-
tur, & ad restitutionem tenetur. Antonium oc-
cidens iudicans esse Ioannem. Quia hæc actio
est iniusta contrà Antonium, licet falso puta-
retur Ioannes. Nam qui comburit domum Pe-
tri, quam putabat esse Pauli, Petro restituere
teneatur. Eum qui nocentem 4. §. si iniuria, ff. de
iniuriis. Molina tom. 4. d. 30. & 53. Sanch. de
matrimon. lib. 9. d. 32. num. 27. Couar. part. 1.
cap. Alma, §. 10. num. 15. Gomez 3. variat. cap. 3.
num. 14.

Homicidium, vel aliud damnum itrogatum
per mancipium, vel animal tuum, tibi imputa-
bitur, si tua culpa lata factum est, & ad restituti-
onem totius damni teneberis. Verbi gratiã,
si iusseris, suaseris, impuleris: vel si negligens
fueris in præcauendo. Nec tunc sufficit, ser-
uum, vel animal noxæ dare, sed totum damnum
est compensandum. At si nulla tua culpa in-
teruenierit, non teneris ad totum damnum;
sed sufficit mancipium, vel animal noxæ de-
dere. Liberum tamen tibi est, vel damnum
compensare, vel rem, quæ nocuit tribuere: et
que post Iudicis sententiam. Sylvest. verb. Re-
stitutio 3. quæst. 4. Lessi. libro 2. capite 9. dub. 17.
numero 119. Diana part. 5. tractat. 4. resolu-
t. 52.

Verùm homicidia, ac damna, quæ per trir-
mes Turcarum, aut infidelium quoruncum-
que inferuntur, remigibus Christianis imputa-
ri non debent. Quia captiui non tenentur ex
iustitia à remigio abstinere, quando flagris, aut
nece propolita argentur, esto Turcæ contrà
Christianos dimicent. Quia remigatio est per
se actio indifferens, quæ ex Turcarum malitia
ad Christianorum necem tendit. Secus dicen-
dum de iis, qui tormenta in Christianos diri-
gunt, ignem bombardis adiungunt, pilas explo-
dunt, aut sagittas proiciunt, etiam si hoc ge-
rent metu mortis. Quia actionem intrinsecè
malam exercent. Caterùm fieri potest, vt re-
miges illi ex charitate teneantur non remiga-
re: verbi gratiã, si tam ingentia damna seque-
rentur, vt ad ea impedienda teneantur vitam
exponere; secus si mala secutura haud tanti
ponderis essent. Sanch. lib. 1. sum. cap. 7. num. 18.
Valq. de iustit. cap. 9. §. 1. dub. 2. numer. 39. Lessi.
lib. 2. cap. 9. dub. 18. Bonac. de restit. d. 1. quæst. 2.
punct. 10. num. 22. & 5. Reginald. lib. 11. num. 119.
Azor. part. 3. lib. 4. c. 1. §. qu. 2. Layman. l. 2. tr. 3.
c. 13. m. 5. Diana part. 3. tract. 6. resol. 48.